

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Articulus V. Deseritur affirmativa Probabilistarum sententia, & insinuat leviter, tum authoritas, tum potissimùm fundameme[n]tum negativæ, & veræ sententiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

tet. Denique docti quidam Recentiores V. P. Ludovicum à Ponte, Probabilistarum sententiam in propriis terminis tradidisse gloriantur, in manuscriptis ad 1. 2. quæ in Bibliotheca Vallis-Oletana nostri Ambrosiani Collegii asservantur.

47. Hoc est in summa auctoritatis pondus, quod pro sententia sua producant, & confidenter nimis passim deprædicant verbis quàm magnificentissimis Probabilistæ moderniores. Quantum verò re ipsa sit, videbit Lector haud sine admiratione, ubi in secunda parte fidei trutinæ ponderabitur; ibi enim, & hujus, & contrariæ sententiæ auctoritas latè, & exactè per sua capita à nobis, ut promisimus, examinanda est, & juxta veritatis, atque justitiæ leges jus suum unicuique tribuendum, nullo relicto Probabilitatis justæ appellationis effugio. Interim verò præmonere sufficiat (quod suo loco facile ostendemus), nullibi falsitates, vulgaritatesque palpabiliores, ac minus excusabiles admisceri, quàm circa auctoritatem Probabilismi ex numero suorum patronorum; cum tamen nullum majus (aliud dicere potui) præsidium habeat, nec quidquam aliud frequentius, ac gloriōsius à suis sectatoribus decantetur.

ARTICULUS V.

Deferitur affirmativa Probabilistarum sententia, & insinuat leviter, tum auctoritas, cum potissimum fundamentum negativæ, & veræ sententiæ.

48. **S**ententia negans universaliter licitum usum cujusvis opinionis minus, aut æquè tantum probabilis in sensu quæstionis expósito, nō solum nobis vera videtur, & omnimodis amplectenda, sed nunquàm satis mirari possumus (testor æternam Dei veritatem), ac magis in dies miramur, oppositam sententiā affirmativam tot, tamque insigni-

bus, ac piis Doctōribus, unquàm persuaderi potuisse.

49. Porro sententia nostra multis in primis admodum opportunis, & non obscuris, aut generalibus, ex Scripturis Sacris testimoniis efficacissimè comprobatur. Deinde ex sacro Jure Canonico (tum etiam ex Civili) multa producantur Decreta, quibus non solum eam fulciri, sed & decidi expressè videatur. Præterea plurimis Summorum Pontificum insinuationibus, & approbationibus, iisque nimium expressis, ac manifestis (quas in medium producere promptum sit, & opportuno loco producantur): multarum Synodorum Provincialium Decretis, Illustrissimorum Prælatorum Edictis, & encyclicis epistolis crebrò datis ad Parochos suarum Diocesium, sacrarum item Religionum sanctionibus Apostolicæ Sedis auctoritate confirmatis, nobilium insuper Universitatum publicis, & authenticis statutis, aliisque pluribus auctoritatis momenti, validissimè communitur. Accedit his SS. Doctōrum, & Ecclesiæ Patrum auctoritas, pluribus nobis testimoniis non dubiis, sed illustribus consignata.

50. Tādē ex Scholasticis Doctōribus omnes ad unum, quā tacitè, quā expressè ad annum 1578. in quo Bartholomæus à Medina primus contrariam docuisse videtur, (si tamen docuit in sensu Recentiorum) nostræ sententiæ suffragati sunt; nullus namque invenitur, qui ante id tempus sententiam Probabilistarum, vel docuerit, vel insinuaverit (non hic moror Auctorem parvi cujusdam libri idiomatis vulgaris, qui eodem fere tempore Medinæ sententiam traderat), idque fatentur palam graviores quique Probabilistæ, & factō ipso notorium est. Ne quis verò fallatur Terilli verbis, noverit, ipsum, dum affirmavit, antiquos omnes sibi favere, non loqui in sensu nostræ quæstionis, sed in alio longe diverso, nimirum absolutè propugnante licitum

tum usum opinionis probabilis, pro quo nos etiam omnes referre posset, atque deberet. Artem verò, qua fortè ita confusè locutus est, alibi jam deteximus, & detegemus iterum suo loco, ut omnis deceptionis in re notissima occasio præcidatur.

51. Qui verò sententiam Benignam à Medina primò traditam, & ab aliis post ipsum Recentioribus in sensu fortè alieno avidissimè arreptam, & propugnatam, non solum expressè negaverint, sed acriter infectati sint, doctissimis editis libris, quibus plerumque eam ex professo refellunt, ultra centum jam numerantur ex totius Europæ florentissimis Accademiis celebres Magistri, ac Doctores, in quibus sunt quamplures Antistites piissimi, atque sapientissimi, præter quamplures alios S. R. E. Eminentissimos Cardinales; è quibus omnes prorsus modò superstites nostræ sententiæ ex corde suffragari, & à moderno Probabilismo nimis alienos esse, testatur eruditissimus Cardinalis de Aguirre in sua nova Conciliorum Synopsi (typis vulgata Romæ an. 1695. in ipsa facie Curia Romanæ) nu. 24. Quibus denique omnibus plures, & plures alii in dies certatim accedunt: pæne quotquot syncerè, seriòque quæstionem evolvunt, neque rem tanti ponderis, à qua salus pendet æterna, levibus, ac superficialibus, imperiti vulgi rumoribus temerè committere audent.

Horum omnium, quæ factò notoria sunt, ne fidem gratis postulare videamur, fusè opportuno suo tempore, & loco, certà veritatem ostendimus. Interim verò auctoritatem maximam, qua sententia nostra munitur, & cui contrariæ sententiæ auctoritas, ne comparari quidem meritiò potest, summatim hìc perstrinxisse sufficiat, ut multi nimium vulgariter decepti, & alios multos facile decipientes, cautiore in credendo deinceps fiant.

52. Argumenta verò à ratione,

quibus sententia nostra communiter suadetur, plurima sunt, atque validissima, immò eorum non paucam manifestè demonstrativa, ut suis locis monstrandum est. Illud autem potissimum inter omnia, quæ ex fundamentis præactis ad primam nostri Operis controversiam, statim intuitu se offert, & jam ibidem est adumbratum. Nimirum, nemo licitè, & honestè operatur, nisi qui diligenter, seriò, & ex corde intendit conformare operationem suam cum regula prima honestatis, idest, cum voluntate, seu lege Dei: at quisquis operatur ex opinione aliqua minus tuta, & simul minus sibi, vel æquè duntaxat probabili, non intendit seriò, & ex corde operationem suam conformare cum regula prima honestatis: ergo nec licitè, nec honestè operatur.

53. Hoc argumentum negotium planè conficit, quippè quod veritatem sententiæ nostræ evidenter demonstrat, ut videbimus. Caterum, ut patenter ob oculos id constituamus, nullusque maneat tergiversandi locus, oportet ante omnia geminum fundamentum, cui innititur sententia contraria, & à quo penitus dependens est, juxta duas vias diversas, in quas Probabilistæ divisi sunt, radicitus prius convellere; id enim si efficaciter præstiterimus, statim vis propositæ demonstrationis expedita, & clarissima apparebit, nullusque nobis contradicere poterit.

54. Prior igitur via, seu modus propugnandi sententiam illam, totaliter dependet, ut vidimus, ab illo philosophico principio de indifferentia proxima intellectus ad opinandum partem contradictionis in actu primo sibi æquè tantum, aut etiam minus probabilem, ex libero voluntatis imperio. Posterior verò ab altero, quod ut principium etiam, idque firmissimum, Probabilistæ proferunt post Terillum ipsius inventorem, videlicet, quod lex, contra quam datur opinio aliqua verè
pro-

probabilis in sensu ipsorum Probabilistarum (nimirum etiam æquè, vel minus, quàm opposita affirmans legis obligationem) satis promulgata non sit, adeoque nullam habeat vim obligandi. Utrunque verò nos suo ordine disputabimus, & postquam conclusiones oppositas, ut certas, & communes, solidissimè statuerimus, argumentum propositum, ut penitus convincens, sine obice ullo urgebimus, & instaurabimus.

55. Sed, antequàm progrediamur ulterius, placet animadvertere, Recentiores Probabilistas sententiam quidem suam sub jucundo, ac placido nomine *sententia benigne*, nostram sententiam sub ingrato vocabulo *sententia rigida*, passim circumferre. Porro viri sapientes, ac cordati nomina non magnopere curabunt, quippe qui probè sciant, sæpè non rei naturam, & veritatem ipsam, sed sensum, & affectum imponentis exprimere. Cæterum, quia vulgares, & imperitos homines jucunda nomina valdè delectant, & in rerum quandoque fugiendarum amorem noxium

imprudentes alliciunt, animadverrant volumus, totum nostrum dissidium cum Recentioribus de re alia non esse, quàm de natura benignitatis, quam suæ ipsi sententiæ arrogant, nobis scilicet contendentibus, benignam illam esse, sed verò non spiritui, sed sensui; illis autem contrà tuentibus, esse verè benignam, & spiritui quoque percommodam.

Cum hac ergo animadversione sententiam Probabilistarum benignam quandoque appellare nos quoque in posterum non renuemus, frequentius tamen proprio, ac genuino suo vocabulo *Probabilismi*, seu *sententia moderna*: nostram verò (quandoquidem pari, aut potiori jure, nobis licebit) moderatam, antiquam, ac veram appellabimus; neque enim aliam ipsi quærimus, vel optamus, quàm veritatis benignitatem, quæ vera est, & magna benignitas iis, qui diligunt Deum, & sanctam eius legem, attestante Regio Propheta, *Universe via Domini misericordia, & veritas requirentibus testamentum ejus, & testimonia ejus.*

Psal. 12.

CONTROVERSIA QUINTA.

An, & quatenus Opinari sit nobis liberum, aut necessarium.

1. **P** Rincipium, cui innituntur Probabilistæ, quos directos vocare possumus, illi videlicet, qui priorem viam, seu modum propugnandi specialiter sententiam benignam sequuntur, est, ut præmisimus, libertas nostra, sive indifferentia intellectus ad opinandum quamlibet contradictionis partem, quoties adsunt utrinque fundamenta, aut motiva, quorum quælibet seorsim ab aliis absolute sufficerent ad opinandum. Principium istud in hac controversia solidè, & efficaciter confutandum à nobis est. Verum, ut in examine quæstionis hujus, quæ post natum modernum Probabilismum gravis, ac celebris effecta est, clariùs, atque distinctius procedamus, propriam opinionis naturam exponere priùs oportet.

ARTICULUS I.

Quid sit Opinio, & quatenus formidinem adjunctam habeat?

M ULtà subtiliter circa opinionem, & proprietates ejus, disputant Scholastici, quæ si placeat, videri poterunt apud nostros Conim-

bricenses. Sed quia partim spectant ad institutionem Dialecticam, partim ad modum loquendi tantum, ut observant iidem Conimbricenses, nos

Conimbricenses in 1. Poster. c. 26.